

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujság.

Előfizetési ár: egész évre 10 K, fél évre 5 K,
negyed évre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és kúlingszámla 10489. sz.

Jöjjenek haza a székelyek!

József főherceg, a magyar nép szívében élő édes apa, ismét a lelünkben szólt a Berner Tageblatt tudósítója előtt.

— A Kárpátok — mondotta József főherceg — egyetlen nagy temetővé lettek. Itt folytak azok a csaták, amik a legborzalmasabbak azok között, amiket a világtörténelem ismer. Rendkívül sokat kellett véreznünk, amíg legyőztük az orosz tulerőt s e részt nem lehet elég dicsérettel adózni az én nagyszerű magyarjaimnak. A küzdelmek immár mögöttünk vannak és most már meg lehet mondani, hogy a honvédek önfeláldozási hősiessége megtermelte gyümölcsseit. E harcosoknak odaadó hazaszeretete a legszebb fejezete ennek a háborúnak. A német tisztek is csodálattal látták csapataimat, nem volt elég dicsérő szavuk annak elismerésére, hogy milyen lendülettel oldották meg katonáim feladataikat. Nem akarták elhinni, hogy a végtelen pusztai fiai, akik eddig csak vakondtúrásokat láttak, a legmagasabb hegyeken fáradhatatlan energiával, mint az ördögök törtek előre. Egyáltalán a magyar katonaság az első pillanattól kezdve tele harci kedvvel vett részt a küzdelmekben. A magyar vitéz a harcban; míg ha a tüzelés megszűnt, jólelkű. Ekkor megosztja kenyerét is az oroszossal, aki az előbb még puskatussal támadta meg őt.

A háboru után vissza kellene hozni Magyarországra azokat, akik Amerikába vándoroltak ki és kedvezőbb

életviszonyokat kell teremteni nekik idehaza...

— Miért? — kérdi „A Nap” c. előkelő laptársunk és így felel a kérdésre:

— Mert a világháboru bebizonyította s ezt ma már a legmagasabb helyen is tudják, hogy a magyar vérnek minden csöppje drága gyöngyöt ér, ne kallódjék el tehát a nagy világban, hanem ahol csak van, össze kell szedni és itthon, az államfenntartó magyarság faji megerősítésére kell fordítani.

Kolosszális egy eszme s meg lehet állapítani, hogy valóra válása esetén, ez lenne a háboru legeslegnagyobb eredménye.

Milyen gyönyörű, milyen vigasztaló tudat volna az, hogy a háboru dús halálatátása ellenére, a legközelebbi népszámlálás nem fogyást, hanem kétféle millió szaporulatot mutatna a számláló mérlegen!...

Való igaz, hogy a kivándorlás volt a magyar nemzet leggyilkosabb vérfolyása, jóval gyilkosabb, mint maga a háboru s ha ezt éppen a háboru gyógyítaná meg: ez volna a magyar világ legszebb paradoxona...

József főherceg táborában küzdöttek és küzdenek ma is a 82-ös székelyek. Tehát a tenséges elismerésből reájuk szintén esik egy pár jókora sugár.

Amerikában is átlag a legtöbb székely van. A rossz közlekedési viszonyok miatt elszegényedett, beadóscdott, lerongyolódott székelyből igen sok vette kezébe a vándorbotot.

Pedig — a Fenséges ur a koronatanunk! — a székely

megbecsülhetetlen értéket képvisel a világháboruban és épen ilyen értékes az ország keleti védőbástyáján való időtlen időkhig való fennmaradása is.

Ha tehát arról van szó, hogy Amerikából vissza kell hozni véreinket, akkor a Székelyföldön székely vasutat kellene teremteni és pedig most, az orosz foglyok ingyenes munkaerejének kihasználásával.

Ezzel az országnak és a Székelyföldnek is óriási lendületet lehetne adni; közelebb hozván a 700 kilométeres távolságban levő értékes elemet az anyaországhoz és tömörítvén az egységes Székelyföldet önmagában. A székelységet csak az apahida—marosvásárhely—székelyudvarhely—sepsiszentgyörgy—konstancai egyenes fővonal, mint világforgalmi eszköz és a székelyudvarhely—csikszeredai vasut haladéktalan kiépítésével lehetne ismét talpraállítani és számára a megélhetési források özönét feltárni.

Bár csak a Fenséges ur szózata felrázná az illetékes köröket lethárgikus álmukból és sürgős cselekvésre bírná!...

Adja Isten!

Az igazi székely

összetart és támogatja azt a lapot, mely a Székelyföld egysége, előhaladása s így mindnyájunk érdekében küzd. Csekély 2 K 50 fillérért három hónapig bárhova elküldjük a „Székelyország”-ot, melynek minden száma érdekes és értékes közleményeket ad.

A törzsőrmester

nagy ur ám a katonáéknál, különösen béke idején. Lehet a legénység rettegett démona, de lehet édes atya is.

Az utóbbiak közül való volt Tacsy Sándor, a debreceni 3. honvéd ezred törzsőrmestere, kit úgy felebbvalói, mint a legénység és altisztjei rajongásig szerettek s ki jelenleg Székelyudvarhely és vidékén üdül, miután felesége: szül. Derzsi Juliánna Felsőboldogfalváról való, sőgora: Rendi Péter előkelő szabómester pedig Székelyudvarhelyt lakik s így a debreceni civist rokonsági kötelékek fűzik a Székelyföldhöz.

Egyik reggel találkoztam Tacsy törzsőrmesterrel, aki két bottal megy, mert a világháboruban szerzett bal-múlában most tanul újra járni. Jó modoru, igazán tősgyökeres magyar. Mellét többek között az arany és az I. oszt. ezüst vitézségi érém díszíti s ez keltettefel figyelmemet és ösztönözt arra, hogy megszólítsam.

Kérdezősködéseimre elmondotta, hogy 1886-ban született, a katonasághoz 1907. okt. 6 án vonult be s azóta hűen és odaadással szolgálta a hazát úgy békében, mint a háboruban, hova 1914. aug. 21-én szakasparancsnoki minőségben ment ezredével. Erről tesz fényes tanúságot különben bal-múlába is.

Az első ütközetünk a muszkával 1914. aug. 28-án délután 12 ó. 45 perckor Rohatynnál kezdődött. Ami tüzeink kezdték meg a tüzet s 2—3 lövéssel gyönyörűen belőtték magukat. Erre az orosz gyalogság is tüzelni kezdett, de mi sem voltunk restek — mondja Tacsy törzsőrmester. Jól elsáncolt fedezékből ellenségünknek nagy veszteséget okoztunk, ami láthatóan felvillanyozott bennünket s magam is fegyvert ragadtam és biztos kézzel irányított lövéseim majdnem mindig találták a muszkát.

E közben két emberem megsebesült mellettem. Siettem bekötözni ez első sebesülteket és hátra küldöttem őket Majd századparancsnokom rendelkezésére, a lőszerpótlást kellett eszközölnöm, ami egy emberem könnyebb megsebesülésével sikerült is.

Ahogy onnan előre jöttem, Cseh Sándor tizedesem kiáltja felém, hogy Paczák Kálmán dandárparancsnokunk a mögöttünk levő mocsárba süllyedt lovával, mely a mire odaértünk, a parancsnokot majdnem agyonnyomta. Gyors elhatározással a mocsárba ugrottam és parancsnokomat átölelve, lóva alól a tizedes segítségével kiszabadítottam s a már alélt parancsnoknak vizet adva, életrekeltem. Mire elvégeztük, óriási gépfegyvertűz lepottintott bennünket, de azért parancsnokunk egy széna boglya mellett, ahova elszállítottuk — anynyira jobban lett, hogy felírta nevünket és a csatavonalban helyét elfoglalta.

Innen a közeli magaslatra alig érkeztünk fel, 8—10 soros vonalban jött az ellenség. Zászlótartónk megsebesült. A zászlót átvettem s a legnagyobb gránát- és schrapnell-tűzben szaladtam vele hátra az ezredparancsnoksághoz, hol a parancsnok megdicsélt.

Ütközben azonban félórányi időt voltam a föld alatt, mert egy hantútás ért, amittől eszméletemet veszítettem. Valahogy kibújtam a kényelmetlen fogságból és az erdőbe kerestem menedéket, hogy erőmhez juszak, mivel már tovább menni nem tudtam. Később ezredemhez csatlakoztam.

Ez ütközetnek folytatása volt 1914. szept. 8-án Komarnónál, hol mi 7 ik hadtesti, 1. vonal, támadásba mentünk át. Ugy 11 óra körül értük el az ellenséget s megvertük, óriási veszteséget okoztunk az oroszoknak.

Szakaszommal a legnagyobb tűzbe kerültem. Később az oroszok támadtak 6—8 soros erővel, de mind visszavertük.

Rohan közben súlyosan megsebesültem. Rövid időig elszédültem. Mind két lábam eltört. Embereim puskán vittek hátra s eközben gépfegyvertűz jött reánk és egyik emberem meghalt, amásik megsebesült. Egy ember maradt, akit visszahívtam a rajvonaltól, hogy új segítséget hívjon. Hátravitték egy tábla szénáig, hol két ló legelt. Az egyik lovat megfogták és feltették reá s úgy mentünk hátra Komarnóig. Itt már a falu égett, mert az ellenséges tűzéréség felgyújtotta s a még bent levő ellenség futva menekült. Tűzéségünk ágyutűz alá vette az ész nélkül vissza rohanókat. Mi az ellenség elől egy házba húzódtunk, hogy magunkkal el ne hurcoljanak.

Később csapataink felé tartva, buvóhelyünkől alig haladtunk 150—200 lépést, mikor gépfegyverkattogás hangja ütötte meg füleimet. Bár sehem nagyon fájt, mert még bekötetlen volt, felébredt lelkemben a kötelességérzet, mely súlyos fájdalmimat tulszárnyalta. Embereimet biztatva, a ház felé tartottunk, honnan a gépfegyvertűzéseink oldalának szórta gyilkos golyóit. Két emberemet előre küldöttem figyelő-őrnek. Utánuk harmadmagammal én is közeledtem. A házat, melynek padlásán volt az ellenség, igyekeztem

megkerülni. E közben észrevettek bennünket. De folytonos biztatásomra, löni kezdtük őket. Megijedtek, nem tudták mennyien vagyunk és megadták magukat.

En gyorsan lefegyvereztem az oroszokat s hátrakisérve a legközelebbi vonalig, átadtam a 102. cs. és kir. gyalogezred főhadnagyának 25 orosz foglyot, 1 gépfegyvert és 3 rakaszöltényt. A főhadnagy ur kézfogással adta jelét elismerésének.

Mi mind az ötten eljöttünk. Ketten súlyos sebeket kaptunk, de a többi három bajtárs Komarnóig szállított bennünket, ahol kocsiá tettek mind a kettőnket.

En már ekkor nagyon rosszul voltam, mert sebeim még mindig bekötetlenül voltak. Innen aztán végre a hadosztály egészségügyi csapatáig érkezünk s itt megkaptam az első bekötőzést.

Szeptember 9-én Nagyszombatba szállítottak s 10-én vonatra tettek és 12-én Budapesten vettek ki. A Kassai-kórházba kerültem, ahol igen jó ápolásban részesültem. Itt feküdtem 1914. szept. 12-től 1915. február 24-ig és innen a lábadozó-osztályhoz vezényelték további kezelés végett.

Nagyjában ezek voltak életeményeim a világháborúban, melyet nagyon szerettem volna egészen végig küzdeni

E. M. K. E. kollégium.

A budapesti főiskolákon tanulni vágyó erdélyrészi ifjaknak s főképp a szülőknél mindig nagy gondot és aggodalmat okozott a fővárosban való megélhetés és az elhelyezkedés. Aki ifju korában a fővárosban élt, az tudja főképp, hogy nem ok nélkül. Nem részletezzük nagyon, hogy miért.

A főváros ezerféle csábingere s a szülői gondozás alul kiszabadult zsenge ifju könnyen hajló szabad élete, mindent megmagyaráz.

Minden érdekelt melegen üdvözlöhati tehát azt az intézményt, amely a fővárosban tanuló ifjunak aránylag olcsó és kellemes otthont nyújt. Amely megmenti öbbek között attól, hogy sűrűn próbáljon a drága rossznál jobb, poloskamentes és ha lehet olcsóbb lakást keresni. Viszont ne kelljen a kifőző házakat sorba járni, izletesebb ételek után sóvárogva.

Az E. M. K. E.-t s főképp ennek nagy érdemű ügyvezető-elnökét: Sándor József udvari tanácsost illeti az elismerés, hogy nagy áldozattal és gondnal létrehozta a Budapest székesfővárosi E. M. K. E. kollégiumot azért, hogy aránylag csekély költséggel alkalmat adjon az erdélyi magyar ifjaknak Budapesten oly fő- és szakiskolákban tanulhatni, minők — mint pl. a műegyetem, állatorvosi tanintézet, rajztanári szakiskola, ke-

leti kereskedelmi akadémia, felső ipariskola stb — Erdélyben nem léteznek és így ifjaink e pályákról a lemondás veszélyének vannak kitéve, ami utóbbi időkben azáltal is érezhetővé válik, hogy mind kvesebb ama férfiak száma, akik az ország székesfővárosában az erdélyi részből vezető és más állásokba kerülhetnek.

E kollégium a legszebben berendezve, a Vilmos császár ut 55. szám alatt, ahol az igazgató is lakik s ahova mindennemű levél és megkeresés intézendő, a közelgő 1915—16. tanévtől ismét megnyílik s tíz hónapra át fizetendő 100 koronaért és a háboru alatt megfelelő havi pótiék fizetése mellett lakást, fűtést, világítást, naponta négyszeri étkezéssel ellátást, felügyeletet, szellemi vezetést és orvosi gondozást ad amellelt, hogy a szülőket állandóan értesíti.

Egyetlen a maga nemében ez a jeles intézmény, ahová minden szülő nyugodtan küldheti fiát.

Küldje is melegen ajánljuk, mert az a költség, amit ott fizet, sokszorosan megtérül az ifjunak tanulmányaiiban való biztos előhaladásában és fizikai, erkölcsi és szellemi tovább fejlődésének biztosításában.

A hős 82-ösök

A cs. és kir. Hadügyminisztérium 1915. február 22 én kiadott 131-ik számú veszteség lajstromába foglalt 82-ös ezredbeli tisztek és legénység névsora. (XXXII. közlemény.)

Góthár György 6. sz. Csvm. Gyimesbükk 1889. ms. — Grancsa János 4. sz. Csiksomlyó 1885. ms. — Grancsa Stojka őrmester 10. sz. Székelyudvarhely 1891. ms.

Gyepesi Albert őrmester 16. sz. Udvm. Szolokma 1890., meghalt 1914. nov. 28. — Gyirkits András 3. sz. Udvm. Városfalva 1887. ms. — György Sándor 1. sz. Marosvm. Koronka 1891. ms. — György Balázs 11. sz. Csvm. Gyergyószentmiklós 1890. ms. — György Imre 11. sz. Csikszépvíz 1888. ms. — György József tizedes. c. szakaszvezető 3. sz. Csvm. Gyergyószentmiklós 1898. ms. — György István 11. sz. Csikszentgyörgy 1891. ms. — György Ferenc 3. sz. Tordaaranyosvm. Aranyospolyán 1891. ms.

Haba János gépfegyveroszt. Csikvm Csomafalva 1893., meghalt 1914. dec. 31. — Hajdó Ferenc 1. sz. Udvm. Korond 1893. ms. — Hajdu András 11. sz. Csikmadaras 1892. ms. — Halmágyi János 11. sz. Tavm. Marosbogát 1887., meghalt 1914. nov. 24. — Hatos István 5. sz. Udvm. Nagysolymos 1892., meghalt 1914. nov. 16. — Hatos István pót. 1. pót. sz. Udvm. Szentgyházafalu 1895., meghalt 1914. nov. 28. — Hauer Adolf 10. sz. Csikborzsova 1893., meghalt 1914. nov. 22. — Hegedűs Márton pót. 9. sz. Udvm. Korond 1884. ms. — Helmu János 10. sz. Udvm. Homoroddaróc 1887.

hadifogoly. — Hermann János 9. sz. Udvm. Erked 1886. ms. — Hirmit Ede 2. sz. Alsóausztia Wien 1895., meghalt 1914. nov. 22. — Hodás József 8. sz. Mtv. Harczó 1885. ms. — Hodgyai Lajos szakaszvezető 5. sz. Udvm. Etéd 1890. ms. — Horváth Gábor őrmester 12. sz. Csikvm. Gyergyóalfalu 1882. ms. — Horváth György pót. 6. sz. Udvm. Parajd 1887. ms. — Horváth Márton 10. sz. Csvm. Tekerőpatak 1886. hadifogoly. — Huszár György (Mihály) pót. 9. sz. Csvm. Gyergyóbékás 1892. hadifogoly.

Ilyés Imre pót. 6. sz. Udvm. Fenyéd 1888., meghalt 1914. dec. 5. — Ilonka Miklós 9. sz. Udvm. Siménfalva 1890. hadifogoly. — Ilonka Tamás 9. sz. Udvm. Siménfalva 1883. hadifogoly. — Ilyés György 3. sz. Udvm. Zetelaka 1888., meghalt 1914. nov. 26. — Ilyés János 10. sz. Kisküküllővm. Küküllővár 1891. ms. — Ilyés Márton tizedes 9. sz. Udvm. Parajd 1884. hadifogoly. — Imets Lajos 9. sz. Csikszenttamás 1889. ms. — Imre Gábor 10. sz. Udvm. Márafalva 1887. hadifogoly. — Incze Joachim 5. sz. Csikménaság 1883. ms. — Ivácsony Eliás őrmester 3. sz. Csvm. Gyergyóramete 1891. ms.

Jakab Gaspár 10. sz. Udvm. Farkaslaka 1885. hadifogoly. — Jakab Gyula őrmester, c. tizedes 10. sz. Udvm. Vargyas 1892. hadifogoly. — Jakab Károly pót. 14. sz. Udvm. Farkaslaka 1884. ms. — Jakab Lajos c. őrmester 9. sz. Csikgöröcsfalva 1887. ms. — Jakab Zsigmond 10. sz. hadifogoly. — Jakabfi Elek 3. sz. Udvm. Kőröspatak 1892. ms. — Jánosi Dániel c. őrmester 4. sz. Csvm. Gyergyószentmiklós 1887. ms. — Jánosi Gergely 3. sz. Udvm. Felsősfalva 1891. ms. — Jenei György 5. sz. Udvm. Böződujfalu 1890. ms. — Jónás Miklós 10. sz. Udvm. Karácsonfalva 1882. hadifogoly. — Jere Antal pót. 9. sz. Utke 1890., meghalt 1914. nov. 21. — Jonásk Miklós c. őrmester 6. sz. Csvm. Gyergyóbékás 1887. ms. — Józsa Ferenc pót. 3. sz. Udvm. Hodgya 1889. ms. (Folytatjuk.)

Pályázat

leányárvaházi alapítványi helyekre.

A sepsiszentgyörgyi „Sancta Maria” leány árvaház és nevelőintézetben több alapítványi hely betöltendő. Jelen alkalommal kizárólag hadiárvák vétetnek föl, még pedig bármely erdélyrészi illetőségű, a most dúló világháborúban elesett hős 6—12 év közötti, róm. kath. vallásu, teljesen vagy félárva leánygyermek. A háromszék-vármegyiek azonban első-ségben részesülnek.

A pályázati kérvények f. év szeptember hó 20-áig a sepsiszentgyörgyi róm. kath. plebánia hivatalhoz nyújtandók be. A folyamodvány szükséges mellékletei:

1. Az árva születési anyakönyvi kivonata,

2. legutolsó iskolai bizonyítványa,
3. testi és szellemi épségét igazoló hatósági orvosi bizonyítvány,
4. az atya és teljes árvaság esetén az anyának is halotti anyakönyvi kivonata,

5. a testvérek számát és korát felmutató családi értesítő,
6. szegénységi bizonyítvány.

Sepsiszentgyörgy, 1915. aug. 20. án.

A román k. plebániái hivatal.

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháborúban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminisztérium vezetéség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

XXXIV.

Fábián Géza 1. pót. Tordaaranyosvm. Lőrincfalva 1885. ms. — Farkas András 62. gye. ezredtörzs. Marostvm. Csókfalva 1893. ms. — Farkas Gergely 62. pót. Marostvm. Görgényoroszfalu 1892. ms. — Fazakas Dénes pót. 62. gye. 4. pót. Marostvm. Szentháromság 1884. ms. — Fazakas István 62. gye. pót. Marostvm. Kelemenfalva 1894. ms. — Fülöp András pót. 62. gye. 2. pót. Marostvm. Abafája 1888. ms. — meghalt 1914. nov. 19. — 30.

Gerebenes János 62. gye. 13. sz. Marostvm. Ákosfalva 1890. ms. — Girbó Sándor 62. gye. pót. Marostvm. Mezőrtics 1892. ms. — meghalt 1914. dec. 1. — 15. — Gödri Lajos 62. gye. pót. Marostvm. Mezőcsásas 1893. ms.

Incze János pót. 62. gye. 7. sz. Mtm. Magyaró 1887. ms. — Incze Lajos tart. ővezető, címz. tizedes 62. gye. 4. pót. Mtm. Csókfalva 1886. ms. — Ipó János tart. tizedes, c. szakaszvezető 62. gye. 7. sz. Marostvm. 1889. ms.

Katona Valér egyévi önk. c. ővezető 62. gye. 8. sz. Tvm. Marosvásáros 1888. ms. — meghalt 1914. nov. 19. — 30. — Kecseti Ignác 62. gye. 8. sz. Csvm. Gyergyódtó 1890. ms. — Kelemen Tódor 62. gye. 9. sz. Mtm. Vecze 1884. ms. — Kiss József (Mihályé) pót. 62. gye. 3. pót. Mtm. Szováta 1885. ms. — meghalt 1914. dec. 1. — 15. — Kohl Ferenc pót. 62. gye. 3. pót. Mtm. Görgény-szentimre 1886. ms. — meghalt 1914. dec. 1. — 15. — Koncz János 62. gye. pót. Mtm. Mezősámsond 1891. ms. — Kósa Albert 62. gye. 8. sz. Mtm. B.-Keresztur 1887. ms. — Koszta János 62. gye. pót. Mtm. Felsőbölkeny 1892. ms. — Kovács Tamás c. tizedes 62. gye. pót. Mtm. Nyárádselye 1891. ms. — Kurkó Ferenc tizedes 62. gye. ezredtörzs. Csvm. Gyergyóholló 1890. ms.

László Ferenc 62. gye. 16. sz. Mtm. Nyárádköszvényes 1889. ms. — Licz Dániel szakaszvezető 62. gye. 16. sz. Mtm. Felsőbölkeny 1891. ms.

Majláth Károly 62. gye. pót. Mtm. B.-Keresztur 1893. ms. — Máthé József tart. ővezető, c. tizedes 62. gye. 4. gépf.-oszt. Mtm. Gyalakuta 1888. ms. — Máthé Tódor pót. 62. gye. 3. pót. Mtm. F.-Köhér 1886. ms. — meghalt 1914. nov. 19. — 30. — Mátyus Tamás ővezető 62. gye. 6. sz. Mtm. Kibéd 1891. ms. — Michael Zsigmond tart. 62. gye. 4. sz. Mtm. Csikfalva 1887. ms. — meghalt 1914. nov. 19. — Mihály Ferenc 62. gye. 7. sz. Mtm. Csikfalva 1893. ms. — meghalt 1914. nov. 19. — 30. — Milesán János 62. gye. 15. sz. Mtm. Nagyerce 1892. ms. — Milesán Simon 62. gye. 16. sz. Tvm. M.-Sályi 1882. ms. — Moldován Gergely 62. gye. 6. sz. Mtm. Nagyerce 1894. ms. — Moldován Ilie 62. gye. 7. sz. meghalt 1914. nov. 19. — 30. — Moldován János 62. gye. 12. sz. Mtm. Alsóköhér 1886. ms. — Moldován Tódor 62. gye. 6. sz. ms. — meghalt 1914. nov. 19. — 30. — Muntján György 62. gye. pót. Mtm. Maroshévíz 1893. ms. — Muresán Nistor egyévi önk. címz. ővezető 62. gye. 13. sz. Tvm. Kisikland 1891. ms. — Nagy Sámuel 62. gye. 15. sz. Mtm. Mezőrtics 1887. ms. — Nagy István pót. 62. gye. pót. Mtm. Szentbós 1887. ms. — meghalt 1914. nov. 19. — 30. — Nagy István tart. 62. gye. 5. sz. Mtm. Mezőszabod 1887. ms. — meghalt 1914. nov. 18. — 30. — Folytatjuk.

— Polgári hadi érdemkereszt.

Mint a hivatalos lap közli, a király „a mostani háború alatt polgári tén, önfeláldozással teljesített sok kitűnő szolgálat hálás méltánylásául” „Polgári hadi érdemkereszt”-et alapított. Ez a hadiérdemkereszt „mindazoknak jutalmazására szolgál, akik a háborúval kapcsolatban, kiváló buzgalommal és áldozatkészséggel különösen hasznos szolgálatot tettek s ezáltal kitüntetésre méltóknak bizonyultak.” Mindezekről a király kéziratban értesítette a külügyminisztert, mint az uralkodóház miniszterét, továbbá a magyar és osztrák miniszterelnököket.

A két testvér.

Együtt indultak el a harcmezőre
Hazát védeni édes szüleiktől el!
Rózsa volt feltűzve sapkájukra,
Ugy mentek a vitéz sereggel.

Harc tüzeben ott küzdtek egymás mellett,
Testvér a testvért nem hagyva soh' sem el,
De a golyó találta az idősebbet; —
Lemberg mellett öccse temette el.

Azóta hetek hónapok multak
S bátran tovább küzdött az ifjabbik;
Ismét Lemberg táján küzd a sereg,
De ime szegény, szinte elesik.

Golyó találta szívét s elesett,
Sohaj nem szállott tőle messze-messze el,
S hogy elesett, bátyja sírjára dől,
S forrón ölelkezik a sírkereszttel.

Mintha bátyjának súgva mesélné,
E' este óta mi és hogy történt.
Ugy fekszik bátyja sírkeresztjén
S piros vére foly zugó patakként.

Mintha mesélné neki merre jártak,
Hol küzdtek a vitéz sereggel,
Hogy hova s merre akarnak most menni,
S hogy egyik-másik jó barát
hol s mikor esett el...

Nem szól ő többet, testével bátyja sírjára dől,
S míg a nap alkonysugara tűnődöl,
Testvér — testvérről találkozik...

Kérnay Saturnó.

Hazafiak és honleányok!

Udvarhelyvármegye főispánja 3133—1915. főispáni szám alatt a következő sorokat intézte a „Székelyország” szerkesztőjéhez:

A nemzeti áldozatkészség szobrának végrehajtó bizottsága a háborúban elesett hősök özvegyei és árvái, valamint a rokkantak országos alapjának gyarapítására jótékony akciót indított, amelynek tárgya az, hogy egy lovas-szobor alakot készített fából s azt a nagyközönség által megvásárolt, pikkelyszerűen elhelyezett fémlamezekkel olyanképpen borítja be, hogy a páncéllemezeken minden pikkelye hazafias áldozatot képviseljen.

Az akció hivatásában és céljában gazdag és nemes. Ez a fából készülő lovasszobor nemcsak monumentuma lesz a magyar szívek nemes megmozdulásának, hanem maga is egy gazdag áradású áldásos akció.

Ez a szobor gyűjteni fog a szenvedőknek és inségeseknek, a háborúban elesett hősök özvegyeinek, árváinak és a nagy viaskodás rokkantjainak.

A midőn a végrehajtó bizottság Augustia királyi főhercegasszony és Károly István királyi főherceg Őcsászári és királyi fenségeik védnöksége, Gróf Tisza István m. kir. miniszterelnök, Csernoch János biboros hercegprimás és báró Hazai Samu m. kir. honvédelmi miniszter diszelnöksége alatt megvalósítja ezt a kegyeletes és jóságos akciót, azal fordult hozzám, hogy e vármegyének áldozatkész, hazafias közönségét kérjem fel a nemzeti áldozatkészségben való részvételre, mert egyrészt ez a szobor csak úgy képviseli igazán az egész nemzet áldozatkészségét, ha a nemzet minden tagja hozzájárul, másrészt pedig, mert nemzeti jólétünk ügye az, hogy a háború utáni jövőben fejlődésünk útját ne állják a háború pusztításai nyomában támadott gondok és bajok s a nemzet szerencsétlen özvegyei és árvái s a nemzet rokkant martirjai, mire a háború befejeztetik, már igénybe vehessék egy nagy nemzeti alap védelmét.

A szobrot borító s az adakozó nevével ellátott bronzpikkelyek legkisebb megvásárlási ára két korona.

Azért van ilyen csekély összegben megszabva az áldozatkészségben való részvétel minimuma, hogy mindenki, a legszegényebb ember is, leróhassa nemzeti adóját, de természetesen, hogy a jobbmódu és vagyonosabb lakosság, a társadalmi, pénzügyi, kereskedelmi és ipari élet társasköröi, pénzintézetei, egyesületei, részvénytársaságai, vállalatjai, anyagi erejükkel arányosan, progressive magasabb összeggel vesznek részt a nemzeti áldozatkészség szoborba öntésének hazafias munkájában.

Miként a törvényhatóságok, vármegyék és városok, éppen úgy a különböző testületek, egyesületek, társaskörök, pénzintézetek és vállalatok stb. szintén nagyobb lemezekkel vesznek részt az akcióban s miként a törvényhatóságok, épp úgy címeiket vésethetik a lemezekbe egyes családok is. Az ilyen címeres lemezek a rendes nagyságban egyes nevek minimális 25 koronával, ugyanilyen lemezek családok részére legalább 50 koronával válthatók meg. Nagy címeres lemezek legkisebb

Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság Maros-Vásárhelyt Székelyudvarhelyi Fiókkintézete

Alaptőke : K 2.500.000.—

Tartalékok : K 1.392.043.36

Eltfogad legelőnyösebb kamatozás mellett moratoriummentes, tehát bármikor (a háború tartama alatt is) felvehető takarékbetétet. Birtokokra ezidőszert is folyósít törlesztéses és betáblázott váltókölesönöket.

megváltási ára egyes nevekre 100 korona, családok részére legalább 200 korona. Ugy a törvényhatóságok címeres lemezei, mint a testületek, egyesületek, pénzintézetek, társaskörök lemezei, s általában a nagyobb lemezek a szobor postamentének külön e célra föntartott helyén fognak elhelyeztetni.

A hazafias és szép cél sikere érdekében kérem Nagyságodat, hogy ismerősei körében a gyűjtést megindítani s a befolyt adományokat a gyűjtőívvel együtt hozzám megküldeni szíveskedjék.

Székelyudvarhely, 1915. aug. 2-án.

Ugron János s. k.
főispán.

A fennebbi sorok alapján a gyűjtést ezennel megkezdjük és a hozzáunk befolyó adományokat hétről-hétre nyilvánosan nyugtázzuk s rendeltetési helyére juttatjuk.

HIREK.

— **Breszt-Litovszk**, az oroszok egyik legerősebb vára, Grodnó orosz kormányzóságban kerületi püspöki székhely a Bug és Mukaviec összefolyásánál, negyvenezret meghaladó lakossággal, nagy gyárakkal. Mint fontos vasuti gócpontot és a Bugon való átkelő-helyet, az oroszok nagyon megerősítették és körülötte három nagy erősséget építettek. 1795. óta, tehát épen 120 éve orosz birtok volt ez a város, melyet 1915. augusztus 25-én Arz tábornok magyar honvédsége, valamint a nyugatgalíciai, sziléziai és északmagyarországi cs. és kir. gyalogság vette birtokunkba. Ennek öröme Székelyudvarhelyt e hó 27-én este a cs. és kir. 82. gy. e. kiváló zenekarának közreműködésével tüntető felvonulás volt. Ezuttal Dr Valentsik Ferencné szül. Györffy Erzsi, orsz. képviselőné és a Vörös Kereszt székelyudvarhelyi választmánya elnökének a katonazenekar szerenáddal kedveskedett.

— **53 esztendő Udvarhelyvármegye közigazgatási életéből** címmel közlelebből nagyszabású és igen érdekes kortörténeti leírás közlését kezdi meg a „Székelyország” lengyelfalvi Báró Orbán Ottótól, aki élményeit és megfigyeléseit vetette papírosra. 1861—1915-ig foglalkozik az összes főispánok működésével s a körülöttük lejátszódott eseményekkel, melyek hű korrajzat-adják Udvarhelyvármegye 53 éves, sokszor zajos multjának. Előre is ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **Katonai kinevezések.** A király a székelyudvarhelyi cs. és kir. 82. gy.-e. kötelékében Nemes Kodolitsch Konstantin őrnagyot — alezredesnek, Behm Károly és Betz Kajetáni, századosokat — őrnagyoknak, Plank Modestus főhadnagyot — századosnak; Janker András, Szűts Zoltán, Matuska Károly és Amberbóy Árpád hadnagyokat — főhad-

nagyoknak; Horváth Miklós, Schrank Ferenc, Smerd Rudolf tart. hadnagyokat — tart. főhadnagyoknak; Kaufmann Jenő, Wolf Ernő, Schubert János, Springer Rudolf, Fiedler Kurt, Gábor András, Offenberger Albert, Groissl Sándor, Végh András, Korády János, Wenetianer Antal, Micsey László és Schiavon Ernő tart. zászlósokat — tart. hadnagyoknak; Dr Gál Alajos segédorvoshelyettes — tart. segédorvosnak; az ezredparancsnokság pedig Szoboszlai István egyévi önk. orvosnővédek c. őrmestert — egészségügyi hadapródnak nevezte ki. Több igen kedves jó barát és ismerős nyerte el a már régen kiérdemelt előléptetést, akiknek e helyen őszinte szívből gratulálunk!

— **Hősi halál.** Gyergyóalfalvi Gaál Ignác, gyergyóölgyesi áll. isk. igazgató-tanító, a székelyudvarhelyi cs. és kir. 82. gyalogezred önkéntese, az 1915. évi június hó 13-án a galíciai harcúterén vívott rettenetes csatában kapott, srápnell okozta súlyos és gyógyíthatatlan fejszében a prágai (Csehország) katonai kórházban, életének 29. évében, boldog házasságának 5. évében, egy évi küzdelmes harcolás s a hazáért viselt két hónapi kínos szenvedés után f. évi augusztus hó 5-én elhunyt.

— **A r. kath. elemi fiúiskolában** Székelyudvarhelyt az 1915—1916. iskolai évre a beiratások szeptember 1-én kezdődnek. A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 5-én lesz.

— **Halálozás.** Tompa Árpádné szül. Szent-Királyi Lenke, Tompa Árpád székelyudvarhelyi kir. főreáliskolai igazgató-tanár felesége, életének 43-ik, házasságának 22-ik évében hosszas és békés türelemmel viselt betegsége után e hó 27-én megszünt élni. Temetése ma (vasárnap) d. u. 4 órakor lesz az unitárius vallás szertartásai szerint Székelyudvarhelyt. Az elhunytban Dr Szent-Királyi Andor főispáni titkár szeretett testvérét gyászolja.

— **A törvényes munkaszünet felfüggesztése** tárgyában a kereskedelemügyi minster valamennyi magyarországi törvényhatóságnak mult évi augusztus hó 8-án 60061. szám alatt kiadott rendeletét, az ipari és kereskedelmi árusított cikkek házhoz szállítását érintő részében hatályon kívül helyezte, illetve az 1891. évi XIII. t.-c. 3. §-ában foglalt felhatalmazása alapján akként rendelkezik, hogy a hadi állapot további tartama alatt az ország egész területén az ipari és kereskedelmi árusított cikkek házhoz szállítása törvényes munkaszüneti napokon déli 12 óráig, a napi élelmicikkek árusítása pedig a túlnyomólag ezek árusítására berendezett üzletekből ezenfelül este 6 órától kezdve végezhető legyen. Hivatali előde 1903. évi június hó 13-án 28559. szám alatt kibocsátott rendeletének azon határozmányait (III. A. 1., 2. pontok), melyek az előbbi bekezdésben említett időnél

hosszabb árusítási időt engednek meg, fenti rendelkezések nem érintik. Az ipari és kereskedelmi árusítással kapcsolatos irodai munka az árusításra nézve megállapított időben végezhető. (Udvm. alisp. 7029—1915 sz.)

— **Felvétel meghosszabbítása.** A székelyudvarhelyi m. kir. áll. kő. és agyagipari szakiskola tanéve, a tűzvész által okozott károk helyreállítási munkálatai miatt, csak november hó 1-én fog megnyitani. Erre való tekintettel a felvétel iránti folyamodványok beadásának határidejét az intézet igazgatósága szeptember hó 20-áig meghosszabbította.

— **Nincs benzin, sem benzo-**lin Székelyudvarhelyt. Vajjon miért? Hiszen országszerte hirdeti M. Elfer Wien, I. Krugerstrasse 3. a lapokban, hogy a benzint a BenzoLin teljesen pótolja és nála waggonszámra kapható. Sőt még azt is felajánlja, hogy komoly érdeklődőknek községenként 3 személyig — a Bécsbe való utazás költségeit is megtéríti. Szakbéli kereskedő urak! Miért nem pályáznak? Csak nem várják azt, hogy: „a hajdu öntse a harangot”, aki ahhoz sehoggy sem ért!... A sok — más szakmabéli üzlet körébe vágó — mellékeikk helyett, lehetne a saját körbe tartozó holmikkal is foglalkozni... Bocsanat, de nagyon furesa és különös állapot, ha pl. a fűszeres íróttolat, papirost garmadával raktáron tart, de benzin és más — üzlete köréhez illő — árucikke nincs. Szóval ha már benzint beszerezni nem tudnak, tartssanak készletben legalább — BenzoLin. Remélem, e kis igazságért harag nem leszen és árva fejér a betörtetést elkerüli... (Beküldték.)

— **Kendertermelés a háború alatt.** A „Köztelek” írja: Olaszország beavalkozása a háborúba a mérvadó német körök figyelmét a kendertermelés felé irányította. Az 1915. évi német termelés hozamát korlátozta a vetőmaghiány. Ezen baj orvoslása végett a vezető körök a termelőket felszólították, hogy a jövő évi vetés számára tartssanak meg minél több vetőmagot. A gazdák jelentései alapján megállapítható, hogy a jövő évben a kenderrel bevetett terület az eddiginél jóval nagyobb lesz. Több mezőgazdasági iskola és állami termelő összehasonlító vetési kísérletet tesz. Érdemes lenne a mi gazdáinknak is a kendertermelés jelenlegi kedvező viszonyait kihasználni.

— **Közli a marosvásárhelyi Kereskedelmi és iparkamara** az érdekeltekkel, hogy Svédországban a kereskedelmi utazók igazolványainak kiállítására vidéken a tartományi kormányzók, városokban a polgármesterek és rendőri hivatalok hatalmaztattak fel.

— **A székelyudvarhelyi m. kir. áll. kő- és agyagipari szakiskola** igazgatósága készséggel küldi meg értesítőjét az érdeklődő szülőknek.

— **Szerzetesek beosztása.** A magyarországi Szent Istvánról neve-

zett erdélyrészi Szent Ferenc rendtartományi rendfőnöke: Tréfán Leonard Kolozsvár. Az öt székely vármegyében Csíksomlyón zárdafőnök: Vitalis Sándor, Mikházán: Farlas Ciprián, Szárhegyen: Sántha Angelus, Esztelneken: Mészáros Dorotheus, Székelyudvarhelyt: Lokodi Gergely, Marosvásárhelyt: Weszelovszky Diomedes, Tordán: Salamon Adalbert, Torockószentgyörgyön: Dávid Lajos. A rendtartomány jegyzője Biró Lőrinc.

— **Fajnyulak.** Kiváló szép fajtisztla sötét és világos ezüstprémnyulak eladó. Cím e lap kiadói-vatalában.

— **A szövetkezetek és a városi fogyasztók ellátása.** Pozsony városa a Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület megkeresésére akciót indított az iránt, hogy a városi piaci zavarokat a piacnak a falusi szövetkezetek útján való ellátásával orvosolja. Mintán a Pozsony vármegyei Gazdasági Egyesület mozgalmi sikerrel járt s remény van arra, hogy a többi — hasonló viszonyok között levő — városok is érdeklődéssel viseltetnek a rendezkedésnek eme módja iránt, a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége országos mozgalmat indított meg, hogy a városi fogyasztók a falusi termelők szövetkezetei útján láthassák el magukat élelmiszerekkel, különösen tojással és baromfival.

— **Citera.** 2 drb tollverős citera szabad kézből, olesón eladó. Cím: Horváth fogházér Székelyudvarhelyt Király utca 22/b.

Nyomtatta és kiadja BETEGH PÁL
könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt.

Szabadalmazott és törvényesen védett

vetőmag esávázószer
„ANTISPORAVITA”

Hazai és külföldi szaktekintélyek megállapították, hogy az **Antisporavita** az összes vetőmag félek, de első sorban az üszög által hazánkban állandóan fenyegetett buzának csávázására a legmegfelelőbb és így a mezőgazdaságban nélkülözhetetlen.

Kilója 1 K 40 fillér.

Részletes ismertetővel és használati utasítással szolgálnak a vezérelárusítók:

SCHWARZ és TAUBER nagykereskedők,
NAGYKANIZSA.